

Rapport ecologisch onderzoek poelkikkers

Rapport: 2023-NO011

Colofon

In opdracht van:	BJZ.nu
Contactpersoon opdrachtgever	Casper Bouwhuis
Datum	10-10-2023
Rapportnummer	NO0011
Aantal pagina's	-
Status rapport	Concept
Uitgevoerd door	Jeroen Gruijters en Harmen verboom Veldwerk: Julian Beniers
Contactpersoon uitvoering	Jeroen Gruijters
Telefoonnummer	+ 31 (0) 6 16125132
E-mail	Jeroen.gruijters@teia.nl
Collegiale Toets	Chava Joosten
Wijze van citeren	Gruijters, J.M.P., Verboom, H.B., (2023). Rapport ecologisch onderzoek vleermuizen, NO0011. Beek en Donk.

Teia B.V. is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Teia B.V.; opdrachtgever vrijwaart Teia B.V. voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

© copyright Teia B.V./ BJZ

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van de opdrachtgever welke hierboven in het colofon is vermeld. Deze rapportage is eigendom van de opdrachtgever. Niets uit deze rapportage mag worden vermenigvuldigd of openbaar gemaakt worden zonder toestemming van de opdrachtgever en Teia B.V.

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
1. Inleiding.....	1
1.1. Aanleiding	1
1.2. Doelstelling.....	1
2. Wettelijk kader.....	2
2.1. Grondslag wettelijk kader	2
2.2. Poelkikkers	2
3. Onderzoeksmethodiek.....	2
3.1. Poelkikkers	2
4. Resultaten	8
5. Betekenis plangebied en effectbepaling.....	8
5.1. Poelkikkers	8
6. Conclusie en aanbevelingen	8
6.1. Algemene zorgplicht wet natuurbescherming	9
7. Verantwoording en geldigheidsduur	10
7.1. Verantwoording	10
7.2. Geldigheidsduur	10
8. Literatuurlijst.....	11

1. Inleiding

In opdracht van BJZ.nu heeft Julian Beniers onder toezicht van Jeroen Gruijters en Harmen Verboom namens Teia B.V. nader ecologisch onderzoek uitgevoerd naar poelkikkers in Gravenbeek te Oldenzaal.

1.1. Aanleiding en gebiedsomschrijving.

De aanleiding voor het uitvoeren van nader ecologisch onderzoek naar poelkikkers is het bouwrijp maken van een leegstaand grasveld onder intensief beheer, deels omringd door bosschage. Het gebied is aan alle omzoomd door een klein slootjesnetwerk. Sommige slootjes hebben water, anderen staan droog, of bevatten te weinig water om in te scheppen. Ten westen, zuidwesten, en zuidoosten van het plangebied liggen woonwijken, en ten oosten en noordwesten bevinden zich twee kleine waterplassen.

De formele aanleiding voor dit onderzoek vindt haar grondslag in een natuur toets van BJZ: deze beschrijft het belang van onderzoek naar de aanwezigheid van de poelkikker in de omzomende slootstructuur, omdat de werkzaamheden voor het bouwrijp maken tot onwetmatige verstoring kunnen leiden.

1.2. Doelstelling

Het ecologisch onderzoek naar poelkikkers is uitgevoerd om vast te stellen of deze soort in het plangebied aanwezig is en, indien wel, hoe het plangebied door deze soort wordt gebruikt. Hierbij wordt onderzocht of er rust- en voortplantingsplaatsen alsook belangrijke foerageergebieden in het plangebied aanwezig zijn.

2. Wettelijk kader

2.1. Grondslag wettelijk kader

Als grondslag voor de bescherming van de soorten genoemd in deze rapportage worden de verbodsbepaling zoals genoemd in paragraaf 3.1, 3.2 en 3.3. van de Wet natuurbescherming aangehaald. Het juiste beschermingsregime en omgang met de soorten worden gebaseerd op de bijlage van artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming; onderdeel A en B, bijlage I, II, III van de Bern-conventie (MinInv.nederlandsesoorten.nl, 2021), bijlage II, IV en V van de Habitatrichtlijn (MinInv.nederlandsesoorten.nl, 2021) en bijlage I en II van de Bonn-conventie.

2.2. Poelkikkers

Poelkikkers zijn Europees beschermd onder de Habitatrichtlijn bijlage IV, Bonn-conventie bijlage II en de Bern-conventie bijlage-II. Deze Europese wet- en regelgeving is opgenomen in de wet natuurbescherming paragraaf 3.2. Voor deze soorten geldt het volgende

- Het is verboden om soorten van de habitatrichtlijn in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden, te vangen of opzettelijk te verstoren
- Het is verboden om voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van soorten van de habitatrichtlijn te beschadigen of te vernietigen.
- Het is verboden om dieren van de habitatrichtlijn onder zicht te hebben voor verkoop, te vervoeren voor verkoop, te verhandelen, te ruilen of te koop of te ruil aan te bieden.
- Het is verboden om essentieel foerageergebied en/of belangrijke trekroutes van dieren te verwijderen

3. Onderzoeksmethodiek

3.1. Poelkikkers

Het onderzoek naar poelkikker is uitgevoerd aan de hand van het kennisdocument Poelkikker "*Rana lessonae*" (Versie 1.0, juli 2017) opgesteld door BIJ12 in opdracht van het RVO en de soorteninventarisatie protocollen (versie Juli 2017) opgesteld door het netwerk groene bureaus. Deze documenten beschrijven de voorwaarden en methodieken waaraan het onderzoek moet voldoen om deze juridisch te verankeren.

De poelkikker is een zon- en warmteminnende soort met voorkeur voor onbeschaduwde wateren. Het is een soort die hoge eisen stelt aan zijn leefomgeving: de poelkikker houdt van oligotroof, schoon water met een goed begroeide oeverzone. De poelkikker blijft jaarrond nabij het voortplantingswater en tijdens de voortplanting zijn ze voornamelijk in het water te vinden. Als overwinteringsplaats blijft de poelkikker in de regel 100 tot 200 meter van het water verwijderd, waar deze zich ofwel ingraaft of anders plaatsneemt in oude muizenholen, onder stronken en dergelijke bestaande verblijfsmogelijkheden. Een enkeling overwintert op de bodem van het water. Het uitgevoerde onderzoek was er, zoals in de inleiding aangegeven, op gericht om antwoord te verkrijgen op de vraag of het plangebied behoort tot functioneel leefgebied van de poelkikker.

Het onderzoek is uitgevoerd met de volgende materialen:

- RAVON Schepnet
- Waadpak
- Determinatie literatuur
 - RAVON – Herkenning amfibieën en reptielen
 - RAVON – zoekkaarten
- Glazen cuvet
- Virkon-S
- Telefoon met camera

Om inzicht te krijgen welke poelkikkerwaarden er in het plangebied aanwezig zijn is het gebied onderzocht in de periode tussen 11 mei tot en met 29 September. Het plangebied is in viermaal bezocht: driemaal om te scheppen, en eenmaal om het onderzoek naar kooractiviteit uit te voeren. Tijdens het scheponderzoek zijn de aanwezige sloten systematisch bevist zijn met een RAVON-schepnet. Per monsterpunt zijn 10 tot 15 scheppen gedaan, waarbij na elke schep alle vangsten worden gedetermineerd met behulp van een glazen cuvet. Elke 10 meter sloot is als monsterpunt geïnventariseerd. Op 28 juni is in de avond geluisterd naar kooractiviteit van de poelkikker. Dit bezoek is van een half uur voor zonsondergang tot 1 uur na middernacht uitgevoerd. Alle bezoeken zijn uitgevoerd onder juiste weersomstandigheden (zie tabel 1)

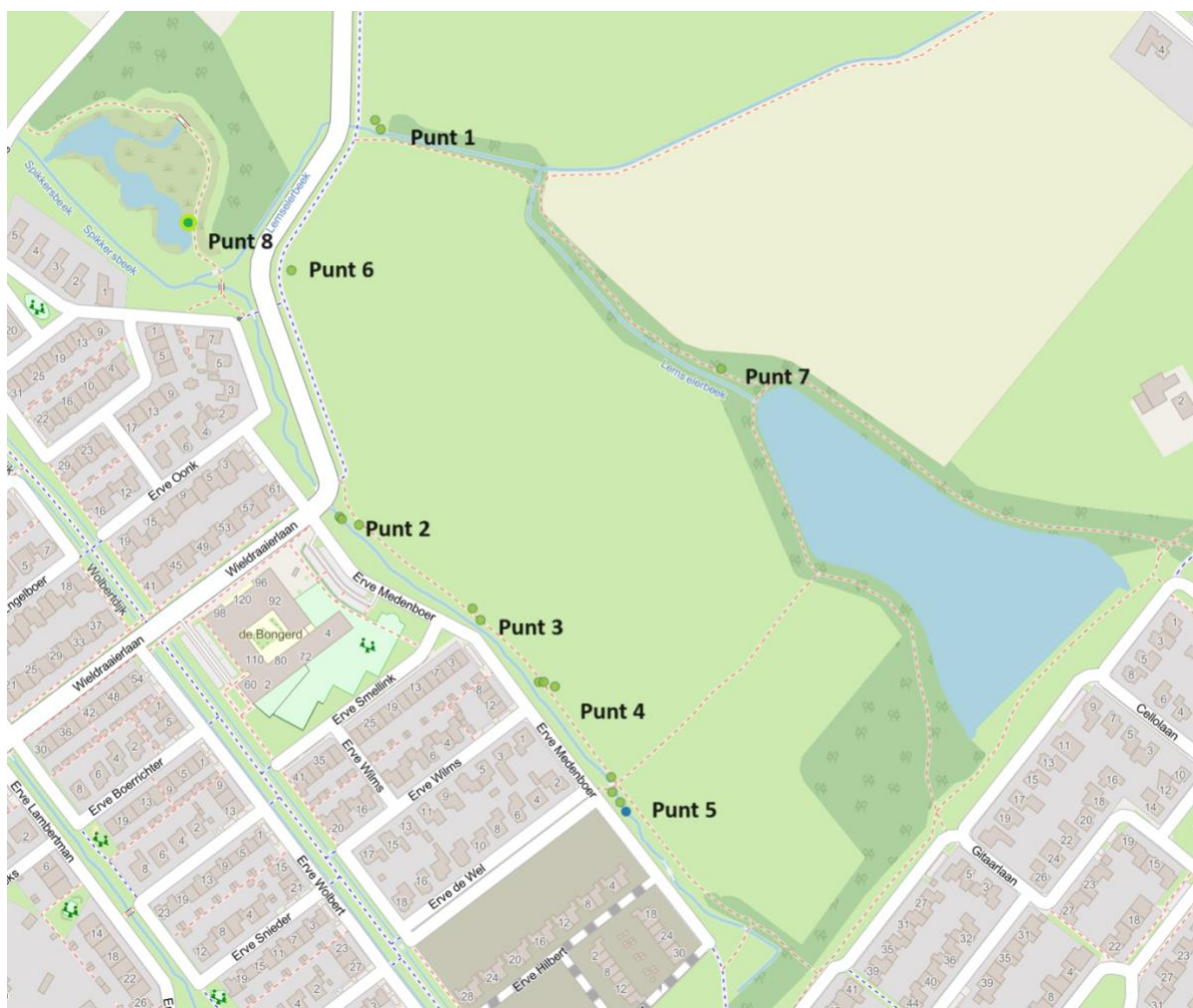
Verantwoording monsterpunten

De punten van het projectgebied waren bepaald door een monsterpunt op de plek waar de sloot onder de weg doorging, vervolgens per 10-15 meter vanaf dat punt, op gunstige locaties die makkelijk herkenbaar zijn. Na het laatste punt is er niet meer geschept, omdat hier bijna geen water aanwezig was om uit te scheppen. Voor het kooractiviteiten onderzoek is het gehele gebied doorkruist.

Er is ook een stuk buiten het projectgebied bemonsterd om te onderzoeken of daar geen mogelijke (verzameling) individuen aanwezig zijn. De locatie aan de noordkant werd gekozen omdat dit makkelijk bereikbaar is en een monsterpunt voldoende informatie biedt over het stukje buiten het projectgebied.

Figuur 1. Impressie van het plangebied. Bron: PDOK, overgenomen uit natuur toets BJZ door Q. Vos.

Figuur 1: Locaties van monsterpunten in het plangebied. Bron: Openstreetmap contributors.

Figuur 3: sloot in het plangebied gezien vanuit monsterpunt 1, genomen in zuidwestelijke richting. Bron: persoonlijke foto J. Beniers

Tabel 1: Bezoek informatie veldonderzoek poelkikkers

Datum	Type onderzoek	Type bezoek	Uitvoerders	Begin tijd	Eindtijd	Temperatuur	Bewolking	Windkracht	Winrichting	Neerslag
11-05-2023	Nader onderzoek: Poelkikkers	Scheppen	Julian Beniers	10:00	12:00	14	8/8	1	N	Droog
28-06-2023	Nader onderzoek: Poelkikkers	Kooractiviteit	Julian Beniers	21:30	23:30	18	4/8	2	N	Droog
19-07-2023	Nader onderzoek: Poelkikkers	Scheppen	Julian Beniers	15:09	17:09	20	8/8	3	W	Motregen
29-09-2023	Nader onderzoek: Poelkikkers	Scheppen	Julian Beniers	12:13	14:13	20	8/8	3	ZO	Droog

4. Resultaten

Scheponderzoek 11 mei

Tijdens de eerste schepronde op 11 Mei is er op locatie 1-5 gevist binnen het projectgebied. Hierin is 1 heikikker gevonden, en een hoog aantal drie-hoornige stekelbaarsjes die duidelijk een paargedrag vertoonden wegens de rode onderbuik. Er was in het veld op locatie 6 een bastaardkikker gevonden, verder was er een kleine miscommunicatie in het eerste bezoek en was op locatie 7 ook gevist.

Scheponderzoek 19 juli

Tijdens de tweede schepronde is op 19 juli is er op locatie 1, 3 stekelbaarsjes en 9 vermoedelijke alver visjes gevangen. Over de locaties 2-5 zijn er bijna 50 drie-hoornige stekelbaarsjes gevangen, in verschillende levensstadia.

Scheponderzoek 29 september

Tijdens de derde schepronde op de 29ste van September is er op locatie 1, 1 baars gevangen en het lichaam van een vermoedelijke ruisvoorn. Verder zijn er op de locaties 2-5 wederom meerdere stekelbaarsjes gevangen.

Kooractiviteit 28 juni

Tijdens het kooractiviteit onderzoek is er geen geluid waargenomen op de locaties 1-7. Op locatie 8 (dat is, buiten het plangebied) zijn er meerdere roepen van poelkikker en bastaardkikker waargenomen. In totaal waren 4 bastaardkikkers en 5 poelkikkers te onderscheiden. Op basis van de onderzoeken kan worden gesteld dat deze geen binding met het plangebied hebben.

5. Betekenis plangebied en effectbepaling

5.1. Poelkikkers

Tijdens het onderzoek zijn er in het plangebied geen poelkikkers of andere beschermde amfibieën of vissen waargenomen. Op basis van de onderzoeksresultaten zullen poelkikkers geen negatief effect ondervinden van de werkzaamheden. De nabijgelegen plas ten westen van het plangebied is ook bemonsterd: ook hier zijn geen tijdens het scheppen poelkikkers of andere beschermde amfibieën of vissen waargenomen. Tijdens het kooronderzoek zijn poelkikkers op geluid waargenomen. Zolang dit water tijdens de volgende fases niet verstoord wordt zijn negatieve effecten ook hier uitgesloten.

6. Conclusie en aanbevelingen

Aan de hand van het naderonderzoek wat is uitgevoerd ten behoeve van de ruimtelijke ingreep(en) *binnen* het plangebied kunnen de volgende conclusies worden getrokken. Er zijn geen beschermde diersoorten noch enige van hun functies gevonden. Aan de hand van bovenstaande uitspraken kan worden geconcludeerd dat een ontheffing op de Wet natuurbescherming **niet** noodzakelijk is. Dit vermindert geenszins de noodzaak om de algemene zorgplicht, beschreven in hoofdstuk 6.1, ten alle tijden te volgen.

De aanwezigheid van poelkikkers in het water ten noordwesten van het plangebied maakt het aannemelijk dat de populatie zich zou kunnen verspreiden of verplaatsen naar de wateren *in* het plangebied, in welk geval de resultaten van het hier beschreven onderzoek niet meer geldig zullen zijn.

Om deze situatie te voorkomen wordt geadviseerd om een ter zake kundige specialist op het gebied van groene kikkers door middel van amfibieënschermen een afscheiding tussen het plangebied en het water ten noordwesten van het plangebied aan te brengen, om zo de kans te vergroten dat de poelkikkers uit dit gebied zich toch in het plangebied vestigen.

Verder wordt aanbevolen om de aanwezige poelkikkers, larven en/of eiklumpen van groene kikkers in het gebied weg te vangen dan wel geraapt te worden om ze dan te verplaatsen naar geschikt habitat buiten de invloedsfeer van de activiteiten. De beste periode voor adulte dieren is, in overeenstemming met het Kennisdocument van BIJ12 over de poelkikker, maart tot begin mei, waar ook de verdere vereisten en aanbeveling staan.

6.1. Algemene zorgplicht wet natuurbescherming

Tijdens ruimtelijke ingrepen willen wij u altijd adviseren om rekening te houden met aanwezige flora en fauna. In de Wet natuurbescherming is immers een algehele zorgplicht opgenomen deze stelt dat 'iedereen, indien redelijkerwijs mogelijk, voldoende zorg in acht moet nemen voor alle planten en dieren en hun leefomgeving'. Onderdeel hiervan is het zo veel mogelijk vermijden en beperken van schade aan de natuur, waardoor de noodzaak tot compenserende maatregelen zoveel mogelijk wordt verkleind.

Wij raden daarom de volgende handelingswijze en maatregelen aangaande de zorgplicht aan:

- Werkzaamheden vanaf één kant aanvangen.
- Bij het kappen of rooien van bomen, heggen en struiken moet dit gebeuren buiten het vogelbroedseizoen (indicatie: half maart tot half juli) en voorafgaand aan andere werkzaamheden
 - Indien dit toch in het broedseizoen gebeurt dient er een ecooloog aanwezig te zijn om de aanwezige bomen, heggen en struiken te controleren op broedende vogels.
- De werkzaamheden uitsluitend tussen zonsopgang en zonsondergang plaats laten vinden.
- Het gebruik van verlichting op het plangebied na zonsondergang zoveel mogelijk beperken.
 - Indien dit wel noodzakelijk lijkt adviseren wij om met rood licht te werken en/of
 - Gebruik te maken van gerichte lichtbronnen dus met afscherming aan de boven- en achterzijde
- In de maanden april - augustus plassen zoveel mogelijk direct weghalen in het plangebied om te voorkomen dat amfibieën en reptielen zich hier gaan vestigen.
- Geef de dieren die aanwezig zijn op het terrein de ruimte en tijd om te vluchten. Jaag ze indien nodig voorzichtig weg van het terrein

Neem bij twijfel over wat u moet doen met aangetroffen flora en/of fauna tijdens uw project vrijblijvend contact met ons op!

7. Verantwoording en geldigheidsduur

7.1. Verantwoording

Teia B.V. is een onafhankelijk adviesbureau en verklaart hierbij geen financiële of juridische belangen te hebben bij de uitkomst van het uitgevoerde onderzoek.

Deze rapportage is gebaseerd op een grote mate van kennis en ervaring binnen Teia B.V.. Ondanks de grote zorgvuldigheid waarmee het veldwerk is uitgevoerd is Teia B.V. niet verantwoordelijk voor eventuele afwijkingen noch voor de mogelijke gevolgen daarvan.

Het is niet toegestaan dit rapport zonder schriftelijke toestemming van Teia B.V. anders dan in zijn geheel (met inbegrip van bijlagen) te reproduceren.

7.2. Geldigheidsduur

In het kader van de Wet natuurbescherming mogen onderzoeksgegevens van beschermde soorten maximaal drie jaar oud zijn. Hierbij is een voorwaarde dat weinig of geen ruimtelijke of kwalitatieve veranderingen zijn opgetreden in de afgelopen drie jaar. In gebieden waar dergelijke veranderingen wel plaats hebben gevonden, moeten de gegevens recenter zijn.

8. Literatuurlijst

Bij12. (2017). Kennisdocument Poelkikker, Rana lessonae. Versie 1.0, Utrecht. Beschikbaar onder de volgende link: <https://www.bij12.nl/wp-content/uploads/BIJ12-2017-014-Kennisdocument-Poelkikker-1.0.pdf>

Ministerie van landbouw natuur en voedselkwaliteit (2022). Habitatrichtlijn www.minInv.nederlandsesoorten.nl

Ministerie van landbouw natuur en voedselkwaliteit (2021). Vogelrichtlijn. www.minInv.nederlandsesoorten.nl

Ministerie van landbouw natuur en voedselkwaliteit (2021). Bonn-conventie. www.minInv.nederlandsesoorten.nl

Q. Vos, 2022. Natuurtoets Gravenbeek, Oldenzaal. BJZ.nu